

অসম আমাৰ ৰূপহী, গুণৰো নাই শেষ
ভাৰতৰে পূৰ্ব দিশৰ সূৰ্য উঠা দেশ।
গোটেই জীৱন বিচাৰিলেও
অলেখ দিৱস ৰাতি
অসম দেশৰ দৰে নেপাওঁ
ইমান ৰসাল মাটি।

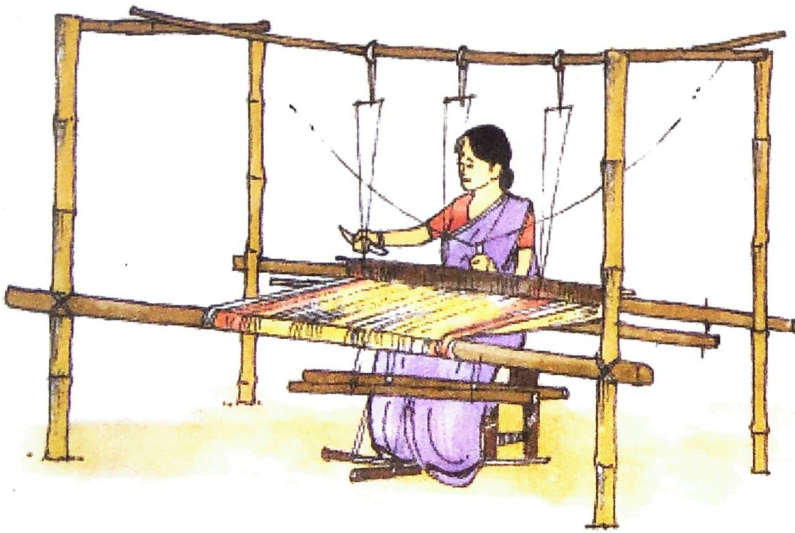
চিৰ বিনন্দীয়া তোমাৰ সেউজ পৰিৱেশ
ভাৰতৰে পূৰ্ব দিশৰ সূৰ্য উঠা দেশ।

ব'হাগতে আমাৰে আই

মহুৰা হৈ ঘূৰে

মাঘত সোণৰ হাতেৰে

লখিমী আদৰে।

শৰৎ নিশাই তৰাৰে সজায় আইৰে কেশ
ভাৰতৰে পূৰ্ব দিশৰ সূৰ্য উঠা দেশ।
পাহাৰ ভৈয়াম একে কৰা বামধেনুৰেই দৰে
তোমাৰ ভাষাৰ মৰমবোৰে মিলন সেতু গঢ়ে
লৌহিত্যৰে বহল পাৰক প্ৰণিপাত কৰোঁ,
জন্ম ললোঁ ইয়াতেই, ইয়াতে যেন মৰোঁ।
পাম ক'ত এনে মধুৰ ৰূপৰ সমাৰেশ
ভাৰতৰে পূৰ্ব দিশৰ সূৰ্য উঠা দেশ।

ৰচক - ড° ভূপেন হাজৰিকা

(উৎস : ড° দিলীপ কুমাৰ দত্তৰ 'ভূপেন হাজৰিকাৰ গীত আৰু জীৱন ৰথ', পৃষ্ঠা - ১৭৭

প্ৰকাশক — বনলতা, পাণবজাৰ, গুৱাহাটী ১)

গীতটি শুদ্ধ আৰু স্পষ্ট উচ্চাৰণেৰে পঢ়া আৰু আবৃত্তি কৰা।

গীতটি একক আৰু দলীয়ভাৱে (সমবেত সংগীত হিচাপে) গোৱা।

উত্তৰ দিয়া।

(ক) ড° ভূপেন হাজৰিকাই 'আই' বুলি কাক সম্বোধন কৰিছে?

(খ) ড° ভূপেন হাজৰিকাই মাঘ মাহত কি আদৰাৰ কথা কৈছে?

(গ) শৰৎ নিশাই আইৰ কেশ কিহেৰে সজায়?

(ঘ) পাহাৰ-ভৈয়ামৰ মিলন সেতু কিহে গঢ়ে?

(ঙ) ড° ভূপেন হাজৰিকাই ক'ত মৃত্যুবৰণ কৰিবলৈ ইচ্ছা প্ৰকাশ কৰিছিল?

(চ) এই গীতটিত গীতিকাৰ ড° ভূপেন হাজৰিকাই 'সূৰ্য উঠা দেশ' মানে কোনখন দেশক বুজাইছে?

(ছ) গীতিকাৰ ড° ভূপেন হাজৰিকাই গোটেই জীৱন বিচাৰিলেও অসমৰ দৰে আন ক'তো কি নোপোৱাৰ কথা কৈছে?

ড° ভূপেন হাজৰিকাই অসমৰ পৰিৱেশ কেনেকুৱা বুলি কৈছে লিখা।

দলত আলোচনা কৰি বহলাই লিখা।

(ক) ৰামধেনু কি আৰু ই কেনেকৈ পাহাৰ-ভৈয়াম একে কৰে?

(খ) লৌহিত্য মানে কি? ইয়াৰ বহল পাৰক কিয় গীতিকাৰে প্ৰণিপাত জনাইছে?

গীতটিৰ মূল কথাখিনি কোৱা আৰু লিখা।

উত্তৰ দিয়া।

- (ক) গীতটিত 'ম' আখৰটো ২০ বাৰ ব্যৱহাৰ হৈছে। 'ৰ' আখৰটো কেইবাৰ ব্যৱহাৰ হৈছে?
- (খ) গীতটিত 'ং' -কাৰ স্বৰচিহ্নটো ৪০ বাৰ ব্যৱহাৰ হৈছে। ইয়াত কোনটো স্বৰচিহ্ন এবাৰো ব্যৱহাৰ হোৱা নাই?
- (গ) গীতটিত থকা 'ৰ' আৰু 'ৰে' -ৰে শেষ হোৱা শব্দবোৰ লিখা।

ৰ-ৰে শেষ হোৱা		
আ	মা	ৰ
দে		ৰ
	মা	ৰ
দি		ৰ
	ণ	ৰ
		ৰ
ভা		ৰ
	ধু	ৰ
পা		ৰ
ৰু	প	ৰ

ৰে -ৰে শেষ হোৱা				
	ঘূ			ৰে
				ৰে
আ	মা			ৰে
হা				ৰে
	ই			ৰে
আ				ৰে
				ৰে
ভা				ৰে
লৌ				ৰে
ম	ৰ	ম	বো	ৰে

খ— ভাষা অধ্যয়ন (ব্যৱহাৰিক ব্যাকৰণ)

গীতটিৰ পৰা স্বৰচিহ্ন (-কাৰ) যোগ হৈ ৰূপৰ পৰিৱৰ্তন ঘটা আখৰবোৰ বিচাৰি উলিয়াই লিখা আৰু সেইবোৰত কি কি স্বৰচিহ্ন (-কাৰ) যোগ হৈছে ভাঙি দেখুওৱা।

যেনে- ৰূপহী → ৰু → ৰূ ৰ + উ -কাৰ

গীতটিত থকা যুক্তাক্ষৰযুক্ত শব্দবিলাকৰ যুক্তাক্ষৰবোৰ ভাঙি দেখুওৱা আৰু সেইবোৰৰ প্ৰতিটোৰে দুটাকৈ নতুন শব্দ লিখা।

যেনে- বিনন্দীয়া → ন্দ → ন + দ আনন্দ, সুন্দৰ

নিৰীক্ষণৰ পাছত শিক্ষকৰ চহী

উদাহৰণত দেখুওৱাৰ দৰে শব্দ গঠন কৰা।

(ক) উদাহৰণ — ৰূপ - ৰূপহী, কাঁহ - কাঁহী

কপাহ -

চেনেহ -

বাঁহ -

(খ) উদাহৰণ — ৰস - ৰসাল,

নোম - নোমাল

জীপ -

তেজ -

কোব -

(গ) উদাহৰণ — সোণ - সোণালী,

ৰং - ৰঙালী

ৰূপ -

জোন -

ভোগ -

(ঘ) উদাহৰণ — বিনন্দ - বিনন্দীয়া,

চহৰ - চহৰীয়া

দুখ -

নিয়ম -

নগৰ -

দলগতভাৱে আলোচনা কৰি একে অৰ্থ প্ৰকাশ কৰা শব্দ (সমার্থক বা প্ৰতিশব্দ) লিখা।

উদাহৰণ — সূৰ্য - বেলি, ৰবি, ভাস্কৰ, তপন, ভানু, অৰুণ, দিবাকৰ, দিনমণি

পদুম -

ঘৰ -

আকাশ -

বায়ু -

পৃথিৱী -

নিৰীক্ষণৰ পাছত শিক্ষকৰ চহী

তলৰ শব্দবোৰৰ বিপৰীত অৰ্থ প্ৰকাশক শব্দবোৰ গীতটিত আছে। তাৰ পৰা বিচাৰি উলিয়াই লিখা।

যেনে - আৰম্ভণি - শেষ ঠেক -
 বিচ্ছেদ - অনাদৰ -
 নিৰস - জীওঁ -
 কুৰূপা - পশ্চিম -

তলৰ অংশ দুটা আঁচ টানি মিলোৱা।

যি চিত্ৰ আঁকে	সোণালী
যি বসেৰে পৰিপূৰ্ণ	চিত্ৰকৰ
যি সোণৰ নিচিনা বৰণৰ	গীতিকাৰ
যি গীত লিখে	বসাল

তলত দিয়া শব্দবোৰ খটুৱাই বাক্য ৰচনা কৰা।

অলেখ -
 আদৰ -
 পৰিৱেশ -
 সমাৱেশ -
 বিনন্দীয়া -

গ — জ্ঞান সম্প্ৰসাৰণ

‘অসম আমাৰ ৰূপহী’ত থকা আখৰকেইটাৰ সহায়ত নতুন শব্দ গঠন কৰা।

{যিটো আখৰৰ লগত যিটো - কাৰ (স্বৰচিহ্ন) যুক্ত হৈ আছে তেনেকৈয়ে থাকিব আৰু এটা শব্দত কোনো আখৰ এবাৰতকৈ বেছি ব্যৱহাৰ হ’ব নোৱাৰিব}।

নিৰীক্ষণৰ পাছত শিক্ষকৰ চহী

যেনে -	ৰূপ	অৰূপ	ৰূপম	মা	মাহী	মহী
	পৰ	পৰম	পৰমা			
	মৰ	অমৰ	সমৰ			

‘জন্ম ল’লোঁ ইয়াতেই, ইয়াতেই যেন মৰোঁ’ বুলি ড° ভূপেন হাজৰিকাই কামনা কৰাৰ দৰে কবি নলিনীবালা দেৱীয়েও তেওঁৰ ‘জনমভূমি’ নামৰ কবিতাটোত নিজৰ জনমভূমিতে মৰাৰ কথা লিখিছে। সেই কবিতাটো সংগ্ৰহ কৰি পঢ়ি চোৱা।

‘চিৰ বিনন্দীয়া তোমাৰ সেউজ পৰিৱেশ’

অসমৰ চিৰ সেউজ পৰিৱেশ এতিয়া আছে নে?

যদি নাই তেনেহ’লে কেনেকৈ ই বিনষ্ট হ’ল?

বৰ্তমান কি কৰিলে আমি আমাৰ পৰিৱেশ সেউজীয়া কৰি ৰাখিব পাৰিম? সেইবিষয়ে আলোচনা চক্ৰ পাতি যুক্তি সহকাৰে নিজৰ নিজৰ মত ব্যক্ত কৰা।

☞ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক আলোচনা চক্ৰ পতাত সহায় কৰিব

জানো আহা

লখিমী আদৰা (ধানৰ আগ অনা উৎসৱ) — খেতি চপোৱাৰ অৰ্থে পালিত উৎসৱৰ অংগৰূপে পৰম্পৰাগত ৰীতি অনুযায়ী গছীধান ঘৰলৈ অনা কাৰ্য।

সাঙুৰি দিয়া বা খোৱা — কোনো এঘৰত ধান চপাবলৈ সমূহীয়াকৈ অথচ কোনো পাৰিশ্ৰমিক অবিহনে কৰি দিয়া কাম। এই অৰ্থতে সাঙুৰি দিয়া মানুহে যি ভোজ-ভাত খায় তাকে সাঙুৰি খোৱা বোলে। ইয়াকে সাউৰি খোৱাও বোলা হয়।

ন-খোৱা — নকৈ চপোৱা খাদ্য শস্য, বিশেষকৈ নতুন ধানৰ চাউলেৰে লগে-ভাগে খোৱা প্ৰীতি ভোজ। সাধাৰণতে পৰ্যাপ্ত মাহ-পুঠিৰে ভোজ-ভাতৰ আয়োজন কৰা হয়।

খেতি উঠা উৎসৱ — পথাৰৰ পৰা খেতি চপোৱা কাৰ্যৰ সমাপ্তি উপলক্ষে আয়োজিত উৎসৱ, যত আনন্দ সহকাৰে পৰমজনাৰ প্ৰতি কৃতজ্ঞতা প্ৰকাশ কৰা হয়।

☞ নিৰীক্ষণৰ পাছত শিক্ষকৰ চহী

ঘ—প্ৰকল্প

- ‘অসম আমাৰ ৰূপহী’ এটি দেশপ্ৰেমমূলক গীত। ড° ভূপেন হাজৰিকাই ৰচনা কৰা অন্য দুটি দেশপ্ৰেমমূলক গীত সংগ্ৰহ কৰি গোৱা। যেনে - ‘মহাবাহু ব্ৰহ্মপুত্ৰ.....’
- অসমৰ বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ মাজত প্ৰচলিত থলুৱা নৃত্যৰ ছবি সংগ্ৰহ কৰা। এতিয়া ছবিবোৰ এলবামত লগাই নৃত্যৰ নাম, কোন জনগোষ্ঠীৰ মাজত সেই নৃত্য প্ৰচলিত আৰু কোন উৎসৱৰ লগত জড়িত সেই বিষয়ে লিখি থোৱা।

☞ ড° ভূপেন হাজৰিকাৰ গীত সংগ্ৰহ কৰাত সহায় কৰিব।

জানি থোৱা

ড° ভূপেন হাজৰিকাৰ জীৱন পঞ্জী

১৯২৬ : ৮ ছেপ্টেম্বৰত শদিয়াত জন্ম।

পিতৃ - নীলকান্ত হাজৰিকা

মাতৃ - শান্তিপ্ৰিয়া হাজৰিকা

১৯৩০ : ৫ বছৰ বয়সতে গুৱাহাটীৰ কটন কলেজিয়েট হাইস্কুলৰ সভাত প্ৰথম গীত পৰিৱেশন।

১৯৩৬ : ‘জয়মতী’ বোলছবিৰ বাবে দুটি গীত বাণীবদ্ধ।

১৯৩৭ : ‘কুসুম্বৰ পুত্ৰ শ্ৰীশঙ্কৰ গুৰুৱে ধৰিছিল নামৰে তান’ - ৰচিত প্ৰথম গীত।

১৯৩৯ : ‘ইন্দ্ৰমালতী’ ছবিত অভিনয় আৰু ‘মইনা কেতিয়া আহিলি তই’ গীতটি পৰিৱেশন।

১৯৪০ : তেজপুৰ চৰকাৰী বয়জ হাইস্কুলৰ পৰা প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ।

১৯৪২ : কটন কলেজৰ পৰা ইণ্টাৰমিডিয়েট পাছ কৰি ‘বেনাৰস হিন্দু বিশ্ববিদ্যালয়’ আৰু ‘স্কুল অৱ আৰ্ট’ত ভৰ্তি।

১৯৪৩ : আকাশবাণীত গীত পৰিৱেশন।

- ১৯৪৬ : ৰাজনীতি বিজ্ঞানত এম.এ. পাছ কৰি বি.বক্সা কলেজত প্ৰবক্তা হিচাপে যোগদান।
- ১৯৪৮ : ‘চিৰাজ’ বোলছবিৰ সংগীত পৰিচালনা আৰু অভিনয়।
- ১৯৫০ : প্ৰিয়ম পেটেলৰ সৈতে নিউয়ৰ্ক চহৰত বিবাহ সম্পন্ন।
- ১৯৫২ : কলম্বিয়া বিশ্ববিদ্যালয়ত গৱেষণা কৰি ডক্টৰেট ডিগ্ৰী লাভ। তেওঁৰ থেছিচৰ বিষয় আছিল ‘মাছকমিউনিকেচন ইন ইণ্ডিয়া’জ এডাল্ট এডুকেশ্বন’।
- ১৯৫৪ : গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ত প্ৰবক্তাকৰূপে যোগদান।
- ১৯৬০ : ‘মানুহে মানুহৰ বাবে’ গীতটি ৰচনা।
- ১৯৬১ : ‘শকুন্তলা’ ছবিৰ পৰিচালনা, এই কথাছবিৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰপতিৰ পদক লাভ।
- ১৯৬৬ : ‘লাটি-ঘাটি’ কথাছবিৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰপতিৰ পদক লাভ।
- ১৯৬৭ : নাওবৈচা সমষ্টিৰ পৰা অসম বিধান সভালৈ বিধায়ক হিচাপে নিৰ্বাচিত।
- ১৯৭৩ : প্ৰথমবাৰৰ বাবে হিন্দী বোলছবিৰ সংগীত পৰিচালক।
- ১৯৭৬ : ৰাষ্ট্ৰীয় ফিল্ম ফেষ্টিভেলত শ্ৰেষ্ঠ সংগীত পৰিচালকৰ ‘স্বৰ্ণকমল পুৰস্কাৰ’ লাভ।
- ১৯৮৫ : ৰাষ্ট্ৰীয় ফিল্ম এৱাৰ্ড জুৰীৰ সভাপতি।
- ১৯৮৮ : অসম চৰকাৰৰ ‘শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱ বঁটা’ লাভ আৰু ‘সংগীত নাটক অকাডেমী’ৰ বঁটা লাভ।
- ১৯৯৩ : ‘অসম সাহিত্য সভা’ৰ সভাপতি নিৰ্বাচিত আৰু ‘দাদা চাহেব ফাল্কে বঁটা’ লাভ।
- ১৯৯৮ : ‘সংগীত নাটক অকাডেমী’ৰ সভাপতি হিচাপে মনোনীত।
- ২০০১ : ভাৰত চৰকাৰৰ ‘পদ্মভূষণ’ সন্মান লাভ।
- ২০০৮ : অসম চৰকাৰৰ ‘অসম ৰত্ন’ উপাধি লাভ।
- ২০১১ : ৫ নৱেম্বৰত দেহাৱসান (মুম্বাইত)।
- ২০১২ : ভাৰত চৰকাৰৰদ্বাৰা মৰণোত্তৰভাৱে ‘পদ্মবিভূষণ’ সন্মান লাভ।
- (উৎস— ড° ভূপেন হাজৰিকাৰ অনুলিখিত আত্মজীৱনী ‘মই এটি যাযাবৰ’।)

পাঠ ১

পাঠটোৰ পৰা আহৰণ কৰিবলগীয়া অৰ্থতা

- উপযুক্ত সুৰ, তাল, লয়ত গীত (কবিতা) আবৃত্তি কৰিব পৰা আৰু গাব পৰা
- অসমৰ পৰিৱেশ সম্পৰ্কে অৱগত হোৱা আৰু ইয়াৰ সৌন্দৰ্য উপলব্ধি কৰি ক'ব পৰা
- গীতৰ (কবিতা) মূল কথাখিনি শুদ্ধকৈ ক'ব আৰু লিখিব পৰা
- স্বদেশপ্ৰীতি, প্ৰকৃতিপ্ৰীতিৰ মনোভাৱ গঢ়ি তোলা
- একে অৰ্থ বুজোৱা শব্দ, বিপৰীত অৰ্থ প্ৰকাশক শব্দ, যুক্তাক্ষৰযুক্ত শব্দ গঠন, বাক্য গঠন আদিৰ জৰিয়তে শব্দ ভাণ্ডাৰ বৃদ্ধি কৰিব পৰা
- গীতিকাৰ ড° ভূপেন হাজৰিকাৰ বিষয়ে জনা
- অসমৰ প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্য আৰু ভাষাই যে পাহাৰ-ভৈয়ামৰ মানুহৰ মাজত মিলনৰ সেতু গঢ়ে তাৰ আভাস পোৱা
- বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ থলুৱা নৃত্য আৰু উৎসৱৰ নাম জনা
- ড° ভূপেন হাজৰিকাই ৰচনা কৰা দেশপ্ৰেমমূলক গীত সংগ্ৰহ কৰি গাব পৰা

শিকাৰুৰ পাঠভিত্তিক অৰ্থতাৰ মূল্যায়ন

গীত (কবিতা)	শুদ্ধ সুৰত গাব পৰা	আবৃত্তি কৰিব পৰা	অসমৰ প্ৰাকৃতিক পৰিৱেশৰ বিষয়ে ক'ব আৰু লিখিব পৰা	গীতটোৰ মূল কথাখিনি ক'ব আৰু লিখিব পৰা		
ভাষা অধ্যয়ন (ব্যৱহাৰিক ব্যাকৰণ)	স্বৰচিহ্ন বা - কাৰযুক্ত শব্দ গঠন কৰিব পৰা	যুক্তাক্ষৰযুক্ত শব্দ গঠন কৰিব পৰা	বিপৰীত অৰ্থ প্ৰকাশক শব্দ লিখিব পৰা	বাক্য গঠন কৰিব পৰা	এটা শব্দত প্ৰকাশ কৰি লিখিব পৰা	
জ্ঞান সম্প্ৰসাৰণ	শব্দজ্ঞান বৃদ্ধি হোৱা, নতুন শব্দ গঠন কৰিব পৰা	আন কবিতা পঢ়িব পৰা	পৰিৱেশ সংৰক্ষণৰ উপায় চিন্তা কৰি ক'ব পৰা	লখিমী আদৰা আদি উৎসৱৰ বিষয়ে ক'ব পৰা	গীতিকাৰ ভূপেন হাজৰিকাৰ বিষয়ে জনা আৰু ক'ব পৰা	
প্ৰকল্প	ড° ভূপেন হাজৰিকাই ৰচনা কৰা দেশপ্ৰেমমূলক গীত সংগ্ৰহ কৰি গাব পৰা		অসমৰ বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ নৃত্যৰ বিষয়ে জনা	বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ উৎসৱৰ লগত পৰিচয় হোৱা		

অৰ্থতা আয়ত্ত হ'লে ওপৰৰ তালিকাখনৰ তলৰ খালী ঘৰত ✓ চিন দিব আৰু নহ'লে ✗ চিন দিব। অৰ্থতা আয়ত্ত নোহোৱা শিকাৰুৰ অতিৰিক্তভাৱে শিকাই পুনৰ মূল্যায়ন কৰিব।